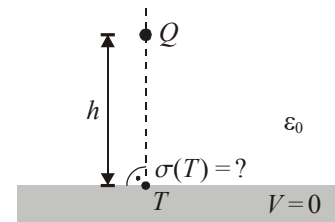

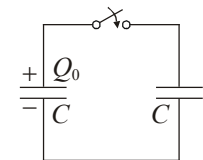
OSNOVE ELEKTROTEHNIKE I (UNI)
izpit, 24. januar 2008

1. Med lupini sferičnega kondenzatorja je priključen vir z napetostjo $U = 30 \text{ kV}$. Polmer notranje lupine je $a = 5 \text{ cm}$. Kolikšen polmer mora imeti zunanja lupina, da bo absolutna vrednost električne poljske jakosti ob notranji lupini $E_a = 1 \text{ MV/m}$?

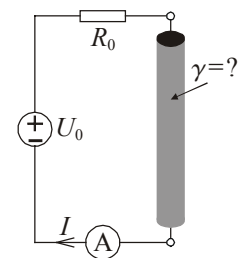
2. Majhen delec je naelektrjen z elektrino $Q = -0,1 \text{ nC}$ in se nahaja na oddaljenosti $h = 6 \text{ cm}$ od zemlje. Določite gostoto elektrine v točki T .

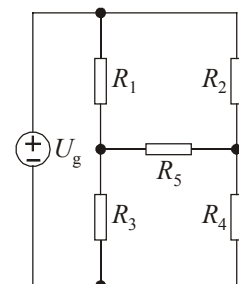
3. Pred vklopom stikala je levi kondenzator ($C = 100 \text{ nF}$) naelektrjen z elektrinama $\pm Q_0 = \pm 20 \mu\text{C}$, desni pa je prazen. Za koliko se zmanjša električna energija, zbrana v obeh kondenzatorjih skupaj, po vklopu stikala?

4. Izmeriti želimo specifično prevodnost γ neke snovi. V ta namen iz nje izdelamo valj debeline $d = 1,5 \text{ cm}$ ter dolžine $l = 10 \text{ cm}$, osnovni ploskvi valja prekrijemo z elektrodama iz dobrega prevodnika in med elektrodi priključimo realni napetostni vir ($U_0 = 5 \text{ V}$ in $R_0 = 4 \Omega$). Z ampermetrom izmerimo tok v zanki: $I = 20 \text{ mA}$. Kolikšna je specifična prevodnost γ ?

5. Določite skupno moč sproščanja toplote na uporih v danem vezju. Elemente vezja opredeljujejo vrednosti: $U_g = 6 \text{ V}$, $R_1 = 1 \Omega$, $R_2 = 4 \Omega$, $R_3 = 4 \Omega$, $R_4 = 1 \Omega$ in $R_5 = 2 \Omega$.

Rezultati izpita bodo objavljeni na sistemu e-Študent.

Rešitve nalog so objavljene na spletni strani <http://torina.fe.uni-lj.si/oe>.

OSNOVE ELEKTROTEHNIKE I (UNI)
izpit, 24. januar 2008, rešitve

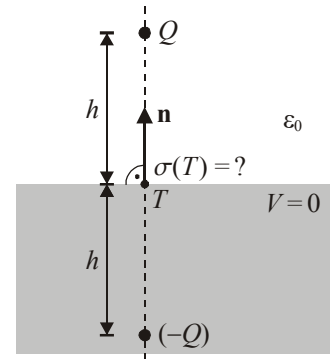
1. Iz izrazov za poljsko jakost ob notranji lupini, $E_a = \frac{Q}{4\pi\epsilon a^2}$, in napetost med lupinama,

$U = \frac{Q}{4\pi\epsilon} \left(\frac{1}{a} - \frac{1}{b} \right)$, sledi zveza $U = E_a a^2 \left(\frac{1}{a} - \frac{1}{b} \right)$, iz nje pa tudi polmer b zunanje lupine:

$$b = \frac{E_a a^2}{E_a a - U} = \underline{\underline{12,5 \text{ cm}}}.$$

2. Ploskovna gostota elektrine na površini zemlje (prevodnika) je sorazmerna normalni komponenti električne poljske jakosti tik nad njo: $\sigma(T) = \epsilon_0 E_n(T_+)$. Pri določanju poljske jakosti upoštevamo še zrcalno elektrino $(-Q)$, ki v točki T_+ povzroča enako polje kot elektrina delca:

$$E_n(T_+) = -2 \frac{Q}{4\pi\epsilon_0 h^2}; \quad \sigma(T) = -\frac{Q}{2\pi h^2} \approx \underline{\underline{4,42 \text{ nC/m}^2}}.$$

3. Pred vklopom stikala je električna energija le v polju levega kondenzatorja: $W_{e, \text{zac.}} = \frac{Q_0^2}{2C}$. Ker pa imata kondenzatorja enako kapacitivnost, se po vklopu stikala polovica elektrine levega preseli v desnega, zato sta energiji v obeh kondenzatorjih enaki: $W_{e, \text{kon.}} = 2 \frac{(Q_0/2)^2}{2C} = \frac{Q_0^2}{4C}$. Zmanjšanje skupne energije je $\Delta W_e = W_{e, \text{zac.}} - W_{e, \text{kon.}} = \frac{Q_0^2}{4C} = \underline{\underline{1 \text{ mJ}}}$.

4. Iz izmerjenega toka izračunamo upornost R merjenca: $I = \frac{U_0}{R_0 + R} \Rightarrow R = \frac{U_0}{I} - R_0 = 246 \Omega$. Iz upornosti določimo njegovo specifično prevodnost: $R = \frac{l}{\gamma\pi(d/2)^2} \Rightarrow \gamma = \frac{l}{R\pi(d/2)^2} \approx \underline{\underline{2,30 \text{ S/m}}}$.

5. Veze analizirajmo npr. po metodi spojiščnih potencialov:

$$\left. \begin{aligned} \frac{V_A - U_g}{R_1} + \frac{V_A - V_B}{R_5} + \frac{V_A}{R_3} &= 0 \\ \frac{V_B - U_g}{R_2} + \frac{V_B - V_A}{R_5} + \frac{V_B}{R_4} &= 0 \end{aligned} \right\} \Rightarrow V_A = 4 \text{ V}, V_B = 2 \text{ V}.$$

Tok vira je $I_g = \frac{U_g - V_A}{R_1} + \frac{U_g - V_B}{R_2} = 3 \text{ A}$. Skupna moč P_R sproščanja toplote na

vseh uporih je po Tellegenovem stavku enaka moči P_g napetostnega vira: $P_R = P_g = U_g I_g = \underline{\underline{18 \text{ W}}}$.

